

**TAGASISIDEKORJE:
MÕJU HINDAMINE**

Käesoleva dokumendi eesmärk on anda avalikkusele ja sidusrühmadele teavet komisjoni tulevase õigusloometöö kohta, et nad saaksid anda tagasisidet komisjoni arusaama kohta probleemist ja selle võimalikest lahendustest ning esitada meile kogu nende käsutuses oleva asjakohase teabe, muu hulgas näiteks eri poliitikavariantide võimalike mõjude kohta.

ALGATUSE PEALKIRI	Tehnosiirde grupierandi määruse ja tehnosiirde suuniste läbivaatamine
JUHTIV PEADIREKTORAAT (VASTUTAV ÜKSUS)	KONKURENTSI PEADIREKTORAAT – A1 – HT.6464
ALGATUSE TÕENÄOLINE LIIK	Komisjoni määrus ja suunised
LIGIKAUDNE AJAKAVA	2026. aasta II kvartal
LISATEAVE	https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust/legislation/block-exemption-regulations/ttber_en Tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevate ELi konkurentsieeskirjade hindamine (europa.eu)

Käesolev dokument on üksnes informatsiooniks. See ei mõjuta komisjoni lõplikku otsust selle kohta, kas algatust jätkatakse, ega selle lõplikku sisu. Kõik kirjeldatud algatuse elemendid, sealhulgas ajakava, võivad muutuda.

A. Poliitiline taust, probleemi kirjeldus ja subsidiaarsuse kontroll**Poliitiline taust**

Euroopa Liidu toimimise lepingu („alusleping“) artikli 101 lõike 1 kohaselt on ettevõtjatevahelised konkurentsipiiravad kokkulepped keelatud. Erandina on aluslepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud, et kõnealuse keelu võib kuulutada kohaldamatuks selliste kokkulepete suhtes, mis aitavad parandada kaupade või teenuste tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ning millega kehtestatakse üksnes selliseid piiranguid, mis on nende eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud ja mis ei kõrvalda konkurentsikõnealuste toodete olulise osa suhtes.

Tehnosiirde kokkulepped on kokkulepped, millega üks ettevõtte annab teisele loa kasutada kaupade või teenuste tootmiseks oma tehnoloogiaõigusi. Tehnoloogiaõiguste alla kuuluvad patendid, oskusteave, tarkvara autoriõigused ja teatavad muud intellektuaalomandi õigused. Need kokkulepped sõlmitakse tavaliselt litsentsi vormis.

Tehnosiirde kokkulepped võivad suurendada majanduslikku tasuvust, hõlbustades tehnoloogia levikut, stimuleerides teadus- ja arendustegevust, edendades järkjärgulist innovatsiooni ja tekitades tooteturudel konkurentsivõimet. Paljudel juhtudel sellised kokkulepped kas ei piira konkurentsivõimet, st ei kuulu aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse, või kui need kuuluvad artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse, suureneb nendega tõhusus, mis kandub üle tarbijatele ja vastab aluslepingu artikli 101 lõike 3 neljale kumulatiivsele tingimusele. Tehnosiirde kokkulepetel või selliste kokkulepete teatavatel klauslitel võib siiski olla konkurentsivõimele ka negatiivne mõju. Eelkõige võivad need hõlbustada kokkumängu, piirata konkurentide võimalusi turule siseneda või seal laieneda või takistada tehnoloogia vahelist või tehnoloogiasisest konkurentsivõimet, näiteks vähendades innovatsioonistimuleid.

Komisjonil on õigus võtta vastu grupierandi määrusi, milles määratakse kindlaks kokkulepete liigid, mille puhul võib piisava kindlusega eeldada, et need vastavad aluslepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud erandi tingimustele. Komisjon kasutas seda volitust, et võtta vastu tehnosiirde grupierandi määrus, milles kinnitatakse, et aluslepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata teatavat liiki tehnosiirde kokkulepete suhtes. Tehnosiirde grupierandi määrus jõustus 1. mail 2014 ja kaotab kehtivuse 30. aprillil 2026. Lisaks määrusele andis komisjon välja [suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta tehnosiirde kokkulepete suhtes](#) (edaspidi „suunised“).

2024. aasta novembris viis komisjon lõpule tehnosiirde grupierandi määruse ja suuniste hindamise, avaldades [talituste töödokumendi](#).

Grupierandi määruse muudatus on osa Komisjonis konkurentsivõime strateegiast, nagu on sätestatud [ELi konkurentsivõime kompassis](#).

Probleem, mida algatusega lahendatakse

Tehnosiirde grupierandi määruse ja suuniste hindamise tulemused näitavad, et sidusrühmad väärtustavad neid vahendeid, need on üldjoontes täitnud oma eesmärgid ja on endiselt suures osas asjakohased. Määruse ja

suunistega tagatakse, et grupierandi alla kuuluvad ainult kokkulepped, mis vastavad aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele. Ettevõtjad saavad piisava õiguskindlusega ise hinnata, kas nende tehnosiirde kokkulepped vastavad artiklile 101. Alates 2014. aastast toimunud turu- ja muud arengud on aga tekitanud küsimusi selle kohta, kas eeskirjad on kõigis aspektides endiselt täielikult tõhusad ja asjakohased. Hindamise käigus tehti kindlaks järgmine:

1. Andmete tähtsus suureneb seoses majanduse digitaliseerimisega, mis on suurendanud andmete litsentsimist ja/või andmetega seotud õigusi. Lisaks sisaldavad tehnosiirde kokkulepped üha enam andmetega seotud sätteid. Tehnosiirde grupierandi määrus ei hõlma aga andmete litsentsimist ning ei see ega suunised sisalda eeskirju või juhiseid tehnosiirde kokkulepete andmetega seotud sätete kohta.
2. Mõnel ettevõtjal on praktilisi raskusi tehnoloogiaturgudel tehnosiirde grupierandi määruuses sätestatud turuosa künniste kohaldamisel. See tekitab ebakindlust selle osas, kas nende kokkulepped kuuluvad grupierandi kohaldamisalasse. Need raskused tulenevad eelkõige sellest, et puudub teave rakenduste kohta, mille jaoks litsentsitavat tehnoloogiat kasutatakse, või selle kohta, kas litsentsitavat tehnoloogiat saab asendada kolmandate poolte tehnoloogiaga, või kolmandate poolte turuosa kohta. Probleem näib olevat eriti terav dünaamilistel turgudel, mida iseloomustab kõrge innovatsioonitase. Tundub, et samalaadsed raskused mõjutavad suuniste punktis 157 sätestatud pehmet kaitset, mis põhineb sellel, et on olemas vähemalt neli sõltumatult kontrollitavat tehnoloogiat, millega saab litsentsitava tehnoloogia asendada.
3. Suuniste punktis 261 sätestatud pehme kaitse tingimused tehnoloogiapuulide loomiseks ja toimimiseks ei pruugi olla täielikult tõhusad tagamaks, et ainult need tehnoloogiapuulid, mis ei kuulu aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse, saavad kaitsest kasu.
4. Litsentsiläbirääkimisrühmad koondavad tehnoloogia rakendajaid, kes soovivad tehnoloogialitsentside üle ühiselt läbirääkimisi pidada. Hindamine näitab, et teatavatel tingimustel võivad litsentsiläbirääkimisrühmad saavutada tõhusust, eelkõige tehingukulude vähendamise kaudu. Sellised läbirääkimised võivad aga tekitada ka konkurentsiprobleeme, näiteks põhjustada osalevate rakendajate vahelist kokkumängu järgneval turul. Eeskirjad ei anna aga praegu juhiseid litsentsiläbirääkimisrühmade hindamiseks konkurentsioiguse aspektist.

ELi meetmete alus (õiguslik alus ja subsidiaarsuse kontroll)

Õiguslik alus

Komisjon võttis tehnosiirde grupierandi määruse vastu nõukogu määruse nr 19/65/EMÜ (asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes) (edaspidi „1965. aasta volitamismäärus“) alusel.

Praktiline vajadus ELi meetmete järele

Aluslepingu artiklis 3 on sätestatud, et liidul on ainupädevus siseturu toimimiseks vajalike konkurentsieeskirjade kehtestamisel. Tehnosiirde grupierandi määrusega tagatakse, et kõikjal liidus rakendatakse tehnosiirde kokkulepete konkurentsioiguse aspektist hindamisel ühtlustatud lähenemisviisi.

B. Eesmärgid ja poliitikavariandid

Tehnosiirde grupierandi määruse ja suuniste eesmärk on i) tagada konkurentsivõime kaitse, eelkõige tehes erandi üksnes neile tehnosiirde kokkulepetele, mille puhul võib piisava kindlusega väita, et need vastavad aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele, ning ii) tagada ettevõtjatele piisav õiguskindlus. Nende eesmärkide puhul võetakse arvesse vajadust lihtsustada võimalikult suures ulatuses haldusjärelvalvet ja õigusraamistikku, eelkõige luues komisjonile, liikmesriikide konkurentsiasutustele ja liikmesriikide kohtutele tehnosiirde kokkulepete hindamiseks ühise raamistiku. Käesoleva algatuse eesmärk on tagada, et tehnosiirde grupierandi määrus ja suunised täidaksid neid eesmärke ka edaspidi.

Valdkondades, mille puhul hindamine näitas, et tehnosiirde grupierandi määruse ja suuniste läbivaatamine võib olla põhjendatud, uuritakse algatuses poliitikavariante nende vahendite parandamiseks, tagades samal ajal tehnosiirde kokkulepete vastavuse aluslepingu artiklile 101. Poliitikavariantide puhul tuleb järgida piiranguid, mis on kehtestatud 1965. aasta volitamismäärusega, milles on kindlaks määratud komisjoni volitused võtta vastu tehnosiirde kokkulepete grupierandi määruused, nimelt kokkulepped, milles osaleb ainult kaks ettevõtjat ja mis on seotud tööstusomandi õiguste või tootmismeetodite kasutamise õiguste või tööstusprotsesside rakendamisega seotud teadmiste omandamise või kasutamisega.

Lähtestsenaarium, mille alusel kavandatud poliitikavariante hinnatakse, on tehnosiirde grupierandi määruse ja suuniste säilitamine praegusel kujul.

Praegu kindlaks määratud poliitikavariandid on järgmised:

A) Tehnosiirde kokkulepe ei sisalda eeskirju ega juhiseid andmetega seotud sätete kohta

1. variant: tehnoosiirde grupierandi määrust ei muudeta. Selle variandi puhul võiks suunistes siiski esitada juhised aspektide kohta, mida komisjon võtab arvesse tehnoosiirde kokkulepete andmetega seotud sätete hindamisel.

2. variant: laiendada tehnoosiirde grupierandi määruse kohaldamisala, laiendades tehnoloogiaõiguste määratlust nii, et see hõlmaks teatavaid andmekategooriaid või andmeõigusi, ning anda suunistes täiendavaid juhiseid.

B) Praktilised raskused tehnoloogiaturgudel tehnoosiirde grupierandi määruse turuosa künniste kohaldamisel

1. variant: tehnoosiirde grupierandi määrust ei muudeta. Selle variandi puhul jääksid tehnoosiirde grupierandi määruse artikkel 3 („Turuosa künnis“) ja artikkel 8 („Turuosa künniste kohaldamine“) muutmata, kuid kaaluda võiks suuniste punktis 157 sätestatud pehme kaitse tingimuste muutmist.

2. variant: muuta tehnoosiirde grupierandi määrust, kas a) kaotades asjaomastel tehnoloogiaturgudel turuosa künnise ja jättes künnise alles ainult asjaomastel tooteturgudel, või b) asendades praeguse tehnoloogiaturgude turuosa künnise, näiteks tingimusega, mis põhineb sellel, et on olemas teatav arv muid sõltumatult kontrollitavaid tehnoloogiaid, millega saab litsentsitava tehnoloogia asendada, sarnaselt praegu suuniste punktis 157 sätestatud pehmele kaitsele. Suunistes antakse asjakohased juhised.

Lisaks eespool nimetatud poliitikavariantidele uurib komisjon võimalust vaadata suunised läbi, et käsitleda eespool A osas tõstatatud probleeme seoses tehnoloogiapuule käsitlevate juhiste ja litsentsiläbirääkimisrühmasid käsitlevate juhiste puudumisega. Eelkõige kavatakse komisjon uurida, kas suuniste punktis 261 esitatud tehnoloogiapuulide pehme kaitse tingimusi tuleks kohandada ja kas litsentsiläbirääkimisrühmade hindamiseks tuleks anda juhiseid.

Samuti soovib komisjon ajakohastada tehnoosiirde grupierandi määrust ja suuniseid, et lisada suunistesse Euroopa Liidu Kohtu hiljutise kohtupraktika, sealhulgas seoses patendivaidluste lahendamise ja turuletuleku edasilükkamise hüvitamise kokkulepetega¹. Lisaks kavatakse komisjon sidususe tagamiseks viia tehnoosiirde grupierandi määruse teatavad sätted vajaduse korral kooskõlla hiljuti läbivaadatud vertikaalseid kokkuleppeid ja horisontaalkoostöö kokkuleppeid käsitlevate grupierandi määruste samaväärsete sätetega².

Komisjon uurib ka võimalust eeskirju lihtsustada ja selgitada, eelkõige valdkondades, kus sidusrühmad on hindamise käigus esile tõstnud keerukaid küsimusi või ebaselgusi. See hõlmab näiteks potentsiaalset konkurentsi käsitlevaid juhiseid, kasutusala piiranguid ja oskusteabe määratlemist.

C. Tõenäoline mõju

Tõenäoline majanduslik mõju

Tehnoosiirde grupierandi määruse ja suuniste läbivaatamine mõjutab tõenäoliselt tõhusa konkurentsi tagamise eesmärki, ettevõtjatele nõuete täitmisega kaasnevaid kulusid, innovatsiooni ja tarbijaid.

Poliitikavariandid, mis on seotud tehnoosiirde grupierandi määruse kohaldamisala võimaliku laiendamisega ja/või suuniste andmisega teatavate andmekategooriate või andmeõiguste litsentsimise kohta, võivad ettevõtjatele anda tehnoosiirde kokkulepete sõlmimisel rohkem paindlikkust. See edendaks tehnoloogia levikut, innovatsiooni ja konkurentsi tooteturgudel, millest oleks kasu ka tarbijatel.

Poliitikavariandid, mille eesmärk on lahendada praktilised raskused, millega ettevõtjad (sh VKEd) tehnoosiirde grupierandi määruse turuosa künniste kohaldamisel kokku puutuvad, võivad suurendada ettevõtjate õiguskindlust, vähendades seeläbi nõuete täitmisega seotud kulusid. Litsentsiläbirääkimisrühmi käsitlevate juhiste võimalik kasutuselevõtt ning suuniste keeruliste või ebaselgete osade lihtsustamine või selgitamine võib avaldada samasugust positiivset mõju õiguskindlusele ja nõuete täitmisega seotud kuludele. Selline õiguskindluse suurendamine vähendaks ka komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiastutuste halduskoormust, mis tuleneb aluslepingu artikli 101 kohaldamisest tehnoosiirde kokkulepete suhtes.

Tõenäoline sotsiaalne mõju

Algatusel ei ole eeldatavasti otsest sotsiaalmõju.

Tõenäoline keskkonnamõju

Algatusel ei ole eeldatavasti otsest keskkonnamõju, kuid kui keskkonnasäästlikkuse eesmärke taotleavad projektid hõlmavad tehnoosiiret ettevõtjate vahel, võib algatusel olla positiivne keskkonnamõju.

¹ Originaalravimite tootja ja geneeriliste ravimite tootja vaheline kokkulepe, mille kohaselt nõustub geneeriliste ravimite tootja lükkama edasi oma turuletulekut vastutasuks originaalravimite tootjalt saadud tasu või muu väärtuse ülekandmise eest.

² Komisjoni 10. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/720 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, *ELT L 134, 11.5.2022, lk 4*, komisjoni 1. juuni 2023. aasta määrus (EL) 2023/1066 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki teadus- ja arenduskokkulepete suhtes, *ELT L 143, 2.6.2023, lk 9*, komisjoni 1. juuni 2023. aasta määrus (EL) 2023/1067 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavate spetsialiseerumiskokkulepete liikide suhtes, *ELT L 143, 2.6.2023, lk 20*.

Tõenäoline mõju põhiõigustele ja võrdõiguslikkusele

Eelduste kohaselt ei mõjuta algatus põhiõigusi ega võrdõiguslikkust.

Tõenäoline mõju lihtsustamisele ja/või halduskoormusele

Tehnosiirde grupierandi määruks on kehtestatud lihtsustatud eeskirjad, mille alusel ettevõtjad saavad ise hinnata, kas tehnosiirde kokkulepped on kooskõlas aluslepingu artikliga 101. Tehnosiirde grupierandi määruks ei pane ettevõtjatele aruandluskohustusi. Poliitikavariandid, millega kaalutakse tehnosiirde grupierandi määruks kohaldamisala laiendamist teatavatele andmekategooriatele või andmeõigustele ning millega lahendatakse praktilised probleemid, millega ettevõtjad tehnosiirde grupierandi määruks turuosa künniste kohaldamisel kokku puutuvad, võivad ettevõtjate jaoks enesehindamise kulused veelgi vähendada.

D. Parema õigusloome vahendid

Mõjuhinnang

Tehnosiirde grupierandi määruks ja suuniste läbivaatamise aluseks on mõjuhinnang, mis viiakse läbi 2025. aasta I kvartali ja 2026. aasta I kvartali vahel, ja milles analüüsitakse üksikasjalikult kavandatud poliitikavariante.

Konsulteerimisstrateegia

Komisjoni eesmärk on tagada, et kõigil asjaomastel sidusrühmadel oleks võimalus väljendada oma seisukohti kavandatud poliitikavariantide kohta.

Tehnosiirde grupierandi määruks ja suuniste läbivaatamine puudutab eelkõige ELis tegutsevaid ettevõtjaid, kes tegelevad tööstusomandiõiguste litsentsimisega (sealhulgas õiguste omajad ja litsentsisaajad), samuti õigusbüroosid ja konsultatsioonifirmasid, kes nõustavad neid ettevõtjaid intellektuaalomandi, litsentsimise ja konkurentsioiguse küsimustes. Muud sidusrühmad on nendes valdkondades teadustööd tegevad teadlased. See puudutab ka liikmesriikide konkurentsiasutusi, kuna nad saavad oma nõuete täitmise tagamisega seotud töös kohaldada tehnosiirde grupierandi määruks ja suuniseid.

Kavandatud poliitikavariantide kohta tagasiside kogumiseks algatab komisjon paralleelselt käesoleva tagasisidekorjega 12nädalase avaliku konsultatsiooni. Konsultatsiooni küsimustik avaldatakse komisjoni veebisaidil „[Avaldage arvamust!](#)“ kolmes komisjoni töökeeles (inglise, prantsuse ja saksa). Sidusrühmad võivad vastata kõigis 24s ELi ametlikus keeles. Saadud vastused avaldatakse veebisaidil „[Avaldage arvamust!](#)“ koos peamiste järelduste faktilise kokkuvõttega. Samuti avaldatakse vastused [konkurentsi peadirektoraadi selleteemalisel veebisaidil](#).

Komisjon konsulteerib ELi liikmesriikide konkurentsiasutustega Euroopa konkurentsivõrgustiku töörühmade kaudu ja vajaduse korral kahepoolset.

Komisjon võib tellida ka eksperdiuuringuid ja korraldada sidusrühmade seminare, mille käigus keskendutakse konkreetsetele küsimustele, võttes arvesse ka muudest konsultatsioonidest saadud tagasisidet.

Komisjon avaldab läbivaadatud tehnosiirde grupierandi määruks ja läbivaadatud suuniste eelnõu avalikuks konsultatsiooniks 2025. aasta suvel.

Miks me selle konsultatsiooni korraldame?

Komisjon küsib sidusrühmade arvamust tehnoloogiasiirde grupierandi määruksesse ja suunistesse tehtavate võimalike muudatuste kohta.

Sihtrühm

Algatusest tõenäoliselt huvitatud sidusrühmad on ELis tegutsevad ettevõtjad, kes tegelevad tööstusomandiõiguste litsentsimisega (sealhulgas õiguste omajad ja litsentsisaajad), õigusbürood ja konsultatsioonifirmad, kes nõustavad selliseid ettevõtjaid tehnoloogia litsentsimise, intellektuaalomandi õiguse ja konkurentsioiguse valdkonnas, samuti teadlased, kes tegelevad nendes valdkondades teadusuuringutega, ja tehnosiirdekeskused.